

Q. K.
429,
25.

X 186 3 114
I. N. J.

II h
187

BARBA

Sub
Moderamine

VIRI

AMPLISSIMI atq; EXCELLENTISSIMI

DN. M. JACOBI THOMASII,
Eloqv. Prof. Publ. Celeberrimi, Facult. Philos.
Adfessoris gravissimi, Min. PP. Collegii Colle-
giati longè meritissimi,

Domini Patroni, Præceptoris ac Promotoris sui
æternùm suspiciendi, colendi,

Die VI. Decembr. Anno M. DC. LXXI.

Disputabit

GOTHOFREDUS BARTHIIUS, Lips.
Phil. & LL. Studios.
AUTOR.

LIPSIÆ,
Typis RITZSCHIANIS.

3.

VIRIS

NOBILISSIMO, CONSULTISSIMO, PER-
REVERENDO atq; CLARISSIMO

DN. HENRICO BORNIO,

Jurium Doctori celeberrimo, ut & Practi-
co gravissimo;

DN. M. MICHAELI MAU-

KISCHIO, Freibergæ ad Div. Nicol.
Symmistæ vigilantissimo;

Dominis Patronis, Fautoribus, Affini ac Pro-
motoribus meis humillimâ subjectione
colendis,

Viles hasce BARBÆ meæ Academicæ
primitias, in signum perennis
observantiæ

Offero

Consecro

atq;

Devoveo

AUTOR

GOTHFREDUS BARTHIUS.

Prooemium.

Nter ornamenta illa, quibus mulieres elegantem sibi formam solent reddere, haut infimum locum sibi vendicat coma. Nam si quæ maximè sit venustissima, & ut Apulejus loquitur (a), cælo dejecta, mari edita, fluctibus educata, imò si Venus ipsa fuerit, si omni Gratiarum choro stipata, totòque cupidinum populo comitata, & baltheo suo cincta, cinnama fragrans, & balsama rorans: tamen, si calva processerit, placere non poterit, ne Vulcano quidem suo. Est quippe Ovidii (b) iudicio

- - - turpis sine frondibus arbor,
Turpis equus, nisi colla iuba flaventia velent,
Pluma tegit volucres, ovibus sua lana decori est.

Quantam ergò fœminis coma sua formositatem conciliat; tantam quoque viros Barba pulchritudine decorat. Namque ut idem Poëta (c) canit:

Barba viros hirtæq; decent in corpore setæ.

Atque hanc Barbarum elegantiam cultumque paulò uberius nunc tractare constitui, ita quidem, ut totum hoc negotium in DUO SUMMA CAPITA dispescam, quorum alterum PROMISSAM, alterum RASAM BARBAM exponet. Utrumque verò iterum in sua certa LEMMATA subdividam. DEUS benedicat!

CAPUT I.

De

BARBA PROMISSA.

LEMMA I.

Barba origo exploratur & causæ: ex ejus colore divinatio.

UT autem ab ovo, quod ajunt, materiam hanc incipiam, ordo naturæ de essentiâ Barbæ & ortu nonnulla præmittere jubet. † Oritur ergò Barba (sicuti reliqui quoque in corpore humano pili) ex crassiori quâdam & fuliginosâ humo-

A 2

(a) de Asin. aureo. Lib. 2. (b) Metam. 13. v. 347. (c) ibid.

humorum illuvie (d), quæ à calore per angustos membranæ meatus foras propulsa, dum hæret in transitu, condensatur. Causa enim efficiens omninò est caliditas, siquidem illa non solùm cutem in mento rarefacit, verùm etiam poros aperit & materiam protrudit. Quamobrem quoque cholericæ, quoniam calore nimis abundant, præ aliis citiùs barbam emittunt. † Quemadmodum verò pro diversitate graduum caloris fuligines modò in crassiores, modò in subtiliores mutantur capillos, prout nimirùm pori vel aperti, vel angusti magis sunt (e): ita quoque pro varietate eorundem crines varium nanciscuntur colorem (f). Ex adustis enim humoribus nigricans consurgens vapor eandem in pilis qualitatem exprimit, eosque crispas efficit, dum adstrictis meatibus ægrè elutantes rectam sibi viam emoliri nequeunt. Sin minus torrescat humor, flavedine vertex tingitur, ex flavæ scilicet bilis impactò cuti excrementò. Si autem pituitæ bilisque fex temperata adurentem moderetur æstum, rubedine imbuitur. Albedo verò frigiditatis est indicium, in quem colorem, frigoris operâ, humor vergit (g).

† Solent præterea nonnulli (h) ex diversis his barbarum qualitatibus, morum tradere *τεκμήρια*: ita ut ruffa crispa malignum & iracundum; nigra valdè & dura, durum ac malum; non admodum nigra sed mollis, rectum justitiæque amatorem; subfusca prudentem; iracundum flava & rubea; alba timidum & avarum denotent.

† Sed cum versicolor illa pilorum tinctura, juxta Galenum (i), præter humores & fuligines, alias nonnunquam varietatis causas habeat, aerem nempe ambientem, regionem & ætatem: meritò non tam veritatem, quam veri speciem huic *κομποπαντεία* adscribimus. Nulla enim profectò subest ratio solida, ob quam e. g. ruffos statim pro malè feriatibus habeamus: imò tantum sæpenumero abest, ut pravus è tali capillo judicandus sit animus, ut potius ille optimi ac fidelissimi hominis sit indicium. † Provocarem hæc ad Christum, cui rubram capillorum colore barbam tribuit Epistola Lentuli Hierosolymitanarum Præsidis, nisi hanc epistolam constaret esse supposititiam (k). Quis Cæsare Friderico Barbarossâ fuit religio-

(d) Galen. L. 2. de Temp. cap. 5. (e) Arist. Probl. 1. quæst. 6. (f) Galen. ibid. cap. 14. (g) idem Lib. 2. de Temp. cap. 14. seqq. (h) vid. Spersing. in Phys. Anthropol. Lib. 2. c. 4. quæst. 7. item Neuhusius in Theatr. ingen. human. Lib. 1. c. 4. (i) Lib. 2. de Temp. cap. XI. confer Bodinum latius hac de re differentiam. Lib. 5. de Republ. cap. 1. p. 773. (k) Vid. Rob. Coc. Cens. script. vet. p. 2.

Ugiosior aut virtute majori? Rubea tamen ipsi barba fuit, quæ & cognomen ipsi dedit (l). Taceo nunc Achillem, Agamemnonem (m), Menelaum, Pyrrhum, Augustum (n), aliosque rufos strenuissimos, quorum non nisi præclare res gestas, historiæ commemorant.

LEMMA II.

Origo promissionis adscribitur Adamo. In quânam ætate ille creatus?

PERSPECTÂ sic Barbæ naturâ & origine, ad promissionem ejus per- 7
dem nunc proferimus. Erat autem in more positum antiquis, ut vel ob decorem corporis, vel alias ob causas, intonsam semper nutrent barbam. Id quod Hebræi, Ægyptii & Romani, ut alios nunc omittam recensere, fecerunt. † Sed cur moris hujus ultimam 8
antiquitatem non ex ipso repetamus Paradiso? Tali enim barbâ procul dubio in illo innocentiae statu primus humani generis autor fuit Adamus. Nam quis dicat ipsum pilos detondisse, cum ferramenta tunc temporis nondum fuerint reperta & usurpata, sed longè demum post (o)? Pumice verò, uti Sandanapalus (p), aut carbone candente ut Alexander Pheræus (q), & Imperator Commodus (r), genas suas lævigasse, nemini non absurdum videbitur. Promisit ergo barbam, illamque nullâ ratione resecurit. † Sed unde 9
tam celeriter vix procreato barba crevit? Quæstioni locus esset, si, quævis nos è visceribus maternis edimur, tenello atque imbecilli corpore, membris invalidis, humili staturâ, talem quoque Adamum Omnipotentis dextera formâset è glebâ terræ. Jam cum sciamus, eodem quò conditus fuit die, talem fuisse, ut jungi matrimonio posset: causæ nihil est, cur eorum quicquam defuisse ipsi dicamus, quæ perfectissimâ ætate viri possident. † Atque huc refero Augustini 10
(s) aliorumque sententiam, existimantium, Protoplastum in optimo suæ ætatis flore, virili nempe, fuisse figuratum.

LEMMA III.

DEUS præcepit alere sacerdotibus. Cur? Conducit Principi. Apud Francos fuit Regale. Diis adpicta. Cynici barbigeri.

A 3

AB

(l) de quo & infra cap. 2. Lemm. 5. (m) vid. Homerus. (n) Svet. in vit. ejus. cap. 79. (o) Genes. cap. 4. v. 2. (p) Ctesias Lib. 3. Ret. Pers. (q) Cic. Lib. 5. Tusc. quæst. & Lib. 11. offic. (r) Lampridius in vita ejus, (s) de Gen. ad lit. Lib. 6. cap. 13.

- 11 **A**B Adamo nunc ad posteros ejus progredimur. De Aaronis (t) & Davidis (u) barbâ ipsius Spiritus S. testimonium habemus. De Moyse verò sacræ quidem literæ nil referunt, dubitandi tamen, quin barbatus ille fuerit, nulla apparet causa. Omitto vetusta quæ-
- 12 dam numismata, quæ barbatum illum exhibent. † Sed quid multis? Ipse Deus Prophetis ac Sacerdotibus suis in mandatis dederat, (x) ut nullâ tonsi novaculâ, barbam liberè demitterent: tum ut eam intuentes ne perpetrarent quidpiam, quod ipsos dedecret; tum etiam ut eò faciliùs dicto illis esset audiens populus. Est enim in barbâ gravitatis quædam tacita confessio. Solent autem homines
- 13 etiam talibus externis flecti ad officium. † Hinc svadent quoque Politici (y), ut Magistratus aut Princeps externam faciei formam inter curas non minimas habeat. Id quod non ignoravit olim Caligula, qui eam in rem quotidiè ad speculum in omnem terrorem ac formidinem vultum componebat (z). Et intellexit idem probè Augustus, qui tantâ oris & formæ fuisse fertur gravitate, ut vel solo aspectu Aetiacas legiones aliquando terruerit (a). Nec absimiles fuere Senatores Romani (b), qui pexis suis ac delibutis barbis grandioribus, tantum Senonibus Romam expugnantibus iniecerunt timorem, ut non tam cum hominibus quàm numinibus sibi rem esse tremebundi crediderint. † Maximam quoque hâc in re quæsierunt laudem Franci, itaque Barbam inter Principum reservata numerantes, nemini plebejorum eam promittere concessere (c): ut hęc ipsò Reges singulare quid habentes, plus sibi apud
- 14 populum majestatis acquirerent. † Et certè non alia prisce commovit ratio, cum Diis suis insignes adpingi curaverunt barbas, quàm ut eò venerabiliores illos hęc modò repræsentarent plebi. Æsculapio legimus apud Valerium (d), auream barbam à Dionysio fuisse detonsam. Quò alludens Persius (e) inquit:

*Idcirco stolidam præbet tibi vellere barbam
Jupiter?*

- Et apparet simul hinc, cur passim Apollo intonsus, labris genisque pilosus Mercurius, nigricomus Neptunus, Pan hirsutus, Luciano (f) audiat. † Etiam prisce Græcorum Philosophi magnam estimam-

(t) Psalm. 133. v. 2. (u) 1. Samuel. cap. 21. v. 13. (x) Levit. 21. v. 2. (y) Boxhorn. in Inst. Polit. Lib. 1. c. 4. p. m. 45. (z) Svet. in vit. ejus cap. 50. (a) Tacitus Lib. 1. Annal. c. 42. (b) Florus Lib. 1. c. 13. §. 10. (c) Hotomannus de Jure Regal. capillit. (d) Lib. 1. c. 1. n. 3. (e) Satyr. 2. v. 28. (f) in libello de Deâ Syriâ.

stimationis suæ partem in prolixâ barbâ reposuere (g). Sed eadem res tandem, cum ad superstitionem usque barbas ipsi suas co-
lerent, sordidatumq; vivendi genus sectarentur, populari ludibrio
ipso & contemptui exposuit. † Et verò idem ille Antisthenes, qui 17
Cynicam sectam primus instituit, demittendæ quoque barbæ (pu-
ta supra modum alias consuetum) primus autor perhibetur. De
quo Suidæ (h) sunt hæc verba: Ἀντιθένην φασὶ πρῶτον πώγωνα
καθεῖναι, καὶ βάλτω, καὶ πῆρα χεῖρα αὐτοῦ. † Cynicæ autem sectæ 18
vita quæ fuerit, è Martiali (i) cognoscere libet. Sic autem ille de
Cynico:

*Hunc quem sæpè vides inter penetralia nostræ
Pallados, & templi lumina, Cosme, novi.
Cum baculo peragj senem, cui cana putrisq;
Stat coma, & in pectus sordida barba cadit:
Cerea quem nudæ regit uxor abolla grabati,
Cui dat latratos obviam turbacibus:
Esse putas Cynicum deceptus imagine falsâ.
Non est hic Cynicus, Cosme, quid ergò? canis.*

† In illâ porrò mendicitate fastum hominum hæc è Gellio (k) prom- 19
ta depingent: Ad Herodem Atticum adiit palliatus quispiam & crini-
tus, barbâq; propè ad pubem usque porrectâ, ac petit æs sibi dari. Tum He-
rodes interrogat, quisnam esset? Atque ille vultu sonituq; vocis objurgatorio
Philosophum se esse dicit, & mirari quoque addit, cur quærendum putasset,
quod videret? Paulo post: Interibi aliquot ex iis, qui cum Herode erant,
erraticum esse hominem dicere & nulli rei, incolamq; esse sordentium ganea-
rum, ac, nisi accipiat quod petit, convicio turpi solitum incessere. Rectissi-
mè verò illi respondet Herodes: Video barbam & pallium; Philoso-
phum non video. † Tales quoque affirmat Cicero (l) barba tenuis & 20
pallio fuisse Philosophos, doctrinâ autem & eruditione nihil minus.
Quapropter cum ignari plerumque invenirentur ac stolidi, eve-
nit, ut despectui postea haberentur, adeò, ut quoties prodirent in
publicum, ab unoquoque sannâ exciperentur. Et quoniam ἀπά-
θειαν publicè profitebantur, ubique ab obviis, quo specimen suæ
virtutis darent, irritabantur; alius vestem trahebat, alius barbam
vellicabat, alius denique alio modo molestus erat (m). Ita enim
de Diogene inquit Persius (n):

Si Cy-

(g) Vid. Horn. Lib. 7. hist. Philos. c. 13. (h) in καθεῖναι. (i) Lib. 4. Epigr. 53.
(k) Noct. Attic. Lib. 9. cap. 2, (l) Lib. 1. de Nat. Deor. (m) Casaubon, ad Pers.
Sat. 1. v. 133. (n) d. 1.

Si Cynico barbam petulans nonaria vellat.

Nec aliud sanè quid expertus est Orator Epicrates. Hunc enim Athenienses Σακεσφόρον vocarunt, quòd clypei loco prolixam gereret barbam, pusillus alioquin homuncio (o). † Adeò derisa semper fuit illorum superstitio, qui neminem, nisi qui ingenti pilorum copiâ pallium peramq; obumbraret, pro sapiente habuerint, non aliter, ac si Sapientia è Barbis, ceu ex Jovis cerebro Minerva, oriretur. Multa passim leguntur in hanc sententiam. Festivum est illud Palladæ (p):

Εἰ τὸ τρέφειν πώγωνα δοκεῖ σοφίαν ᾠπιποιεῖν,
καὶ τρέφειν εὐπώγων εὐσολός ἐστι πλάτων.
h. e. interprete Thomâ Moro.

*Si promissa facit sapientem barba: quid obstat
Barbatus possit quin caper esse Plato?*

LEMMA IV.

Milites aluisse barbas. Fæminis quoque adaptasse. Cornua è criminibus. Alexander M. cur bicornis? Pygmæis barba vicem præstant vestimenti.

22 **J**AM quemadmodum barba, si justâ proportionem nutriatur, insignem homini gratiam ac pulchritudinem conciliat: sic e contrario, ubi debitum modum excefferit, horrendam formidinem ac deformitatem affert. Itaque Parmenio Dux Alexandri fortissimus, ita hirsutis Bactrianorum Scytharumq; faciebus fuit commotus, ut nocte potius quam interdiu cum ipsis confligendum s'vaderet (q); veritus scil. ne terribili illorum occursum milites perterrefacti
23 terga fortè verterent. † Et Britanni præter imensos crines, hirtaq; ora, vitro etiam (r), quod cæruleum colorem inducit, corpora inficiebant, ut eò crudeliores apparerent in pugna. † Quamquam
24 caeres interdum caruit eventu. Sanè refert è Scotorum Annalibus Gentianus Hervetus (s), Anglos aliquando maximâ, quâ ad quingenta eorum millia ceciderunt, pugna à Scotis superatos, quòd à rasis barbati victi essent, à Scotis Scoticè quidem, sed in hanc te-
trastichi sententiam fuisse delusos:

*Quid juvat, ò stulti, tantam promittere barbam?
Plurima promittens quæ nihil ipsa facit.*

Cedibus

(o) Junius de Coma. cap. 2. & Suidas in Ἰπικροῦτης. (p) Lib. II. Antholog. Græc. Epigr. cap. 52. (q) Curtius Lib. 4. c. 13. §. 5. (r) Jul. Cæsar de Bell. Gall. Lib. 5. p. m. 171. (s) Oration. p. 19. 20.

Cædibus ex vestris non fidere discite barbæ,

Non fortes animos pendula barba facit.

† Cæterum Longobardos (t) quoque referunt historiæ, hireinarum 25
adeo curiosos fuisse, ut resolverent quoque uxorum suarum co-
mam, & fluxam adaptarent earum genis, quo traditis armis ludi-
ficarent hostem. † Cui affine est, quod de Arabibus & Indis scribit 26
Camerarius peregrinatorum fide (u), solere illos hodiernum, or-
natis primo ac bene dispositis barbibus, cornua deinde & cincinnos ex
proprio capillonectere, atque sic bicornes in prælium prorumpere.
Qui mos nescio annon ab Alexandro M. quoque olim fuerit usurpa-
tus. † Equidem quod ab Arabibus bicornis audiit, inde factum 27
censent viri eruditi (x), quia venditabat se pro Jovis Ammonis fi-
lio (y), utpote qui arietino capite cum cornibus fuisse dicitur (z).
Atque huc etiam referunt vetera quædam Alexandri M. numis-
mata, quibus hunc suum patrem figuram quædam imitatur. Verum
nec illud opinor, absolum fuerit, suspicari, bicornem eum inter-
dum, capillis in hanc faciem compositis, spectari publice voluisse,
ut illam de stirpe Ammonis crudelitatem utcunque nutrirer. Ve-
rum hæc tantum esto conjectura. † Redeo ad barbæ nostras. In 28
expeditionibus adversus Turcam in Ungariam miles quidam bar-
bâ fuisse narratur adeo prolixâ, ut eam se præcingere convolutâ pos-
set, disjectâ verò obtegere. Cujus quidem ipse tam fuit amans, ut
cum Præfectus totam legionem radi juberet, vitam pro barbâ of-
ferret: atque is solus barbæ gratiam nactus est (a). † Tales barbige- 29
ri fuerunt quoque olim, sed fide Ctesiarum (b), Pygmæi Indici, qui ex-
ortâ semel barbâ, nullò amplius imposterum utuntur vestitu, sed
capillos à tergo multo infra tibias demittunt, barbam verò ante ad
pedes usque protrahentes, totò sic corpore pilosi, semetipsos tin-
gunt, & vestimenti loco adhibent.

LEMMA V.

Barba præco periculi. Luctus signum promissio ejus. Barba votiva.

*Supplices demiserunt. Item apud Romanos rei. Cum his & ami-
ci mcedebant sordidari. Cur hic ritus abrogatus?*

B

De

(t) Hotomannus Dialog. de Barba. è Paul. Diacono. (u) Oper. succis. cent.
1. c. 93. (x) Wernerus in Corpusc. Philol. cap. 1. & Blancardus in Not. ad
Curt. Lib. 3. c. 1. n. 1. (y) vid. Justinus Lib. II. cap. II. (z) Camerari. in op.
succis. cent. 1. c. 93. (a) Tob. Magir. Polymnem, (b) In hist. Indic.

30. **D**E militari barbâ satis. Ad barbam venio, quæ luctus est indi-
 cium. Non eam volo, quæ lugendi tempus instare quasi prædi-
 cit, sed quæ luctum ipsum demonstrat præsentem; non eam, quæ
 naturæ quoddam prodigium est, sed quæ ad humanæ voluntatis im-
 31. perium excrescit. † Aliàs insolens non est, Deum pilis ac Barbis pro-
 iræ atq; vindictæ suæ auguriis uti, eosq;ve tanquam prodromos im-
 minentis mali præmittere. Nam quid quæso Barba, quam ætate
 Constantini M. Anno 308. puer recens natus Antiochiæ in mun-
 dum attulit (c), aliud urbi isti portendit, quam ingentes imperii
 mutationes & bella subsecuta domestica? Nec melioris ominis Al-
 latix fuit uva, quæ Ann. 1542. rubicundâ ibidem propullulavit bar-
 bâ, quam ut esset nuncia gravissimæ Dei pœnæ. Quod si Ethnico-
 rum huc afferre liceret testimonia, quid Amphictyonum exemplo
 esset clariùs? Illis enim, ut ait Herodotus (d), cum aliquid aduersi
 eventurum foret, Minervæ Antistiti grandis barba adnascebatur:
 32. Id quod bis apud eos accidit. † Sed de his, inquam, barbibus nunc
 non loquor. De illis loquor, quas lugentes in omnem prolixita-
 tem sinebant crescere: Id quod multis solenne populis fuit. He-
 bræi enim quoties cum adversâ conflictabantur fortunâ, præter
 saccos ac cineres barbâs etiâ prolixas habebant sui mœroris indi-
 cium. Sic Mephibosethen legimus in sacris (e), quamdiu Regem
 suum Davidem sensit tristem, barbâ fuisse intonsâ. Et solent hodie-
 num Judæi morem istum in cognatorum morte observare: Si qui-
 33. dem illi intra triginta dies, nec lavantur, nec rudentur (f). Par-
 consuetudo fuit Romanorum, qui quasi levamen quoddam in squa-
 lore corporis quærentes comam planè promittebant. Cajum cer-
 tè Caligulam refert Svetonius (g) auditâ Drusillæ filiæ morte, præ-
 nimio dolore barbâ capillumq;ve nutritivisse. Curius quoque ob-
 latam Præturæ repulsam, incomptis, ut ait Horatius (h), capillis
 perpetuò mansit (i). Similiter Terentius Varro, post cladem Can-
 nensem reliquo suæ ætatis tempore mento pariter ac capite hirsu-
 34. tus fuit, nec unquam postea cibum recubans cepit (k). † Nec incon-
 veniens hoc loco Catonis Utricensis exemplum est, utpote quem
 scribunt, ex eâ die, quâ, Cæsarem audiens cum exercitu appropin-
 quare, urbem reliquit, neque barbâ totondisse, neque coronâ sum-
 fuisse.

(c) Aldrovandus in hist. monstror. p. 446. (d) Lib. 8. p. m. 632. (e) 2. Sam. cap. 19. v. 24. (f) Max. Rever. Dn. D. Geierus de Luct. Hebr. c. 8. §. 2. p. 197. (g) in vita ejus cap. 24. (h) Lib. 1. Carm. Od. 12. (i) vid. Acro in Not. ad Ho- rat., l. c. (k) Magir. Polymn. fol. 349. 350.

fisse ob calamitatem patriæ, sed unum ad extremum usque retinuisse habitum (l): uti id eleganter admodum his versiculis expressit Lucanus (m):

*Ille nec horrificam sancto dimovit ab ore
Casariem, duroq; admisit gaudia vultu,
(Ut primùm tolli feralia viderat arma,
Intonsos rigidam in frontem descendere cano.
Passus erat, mœstamq; genis increescere barbam,
Uni quippe vacat studiis, odiisq; carenti
Humanum lugere genus) nec fœdera prisca
Sunt tentata tori.*

† Atque huc etiam referendum est, quod Livius (n) scribit, conje- 35
ctò in carcerem Manlio Capitolino, magnam partem plebis ve-
stem mutasse, multos mortales capillum & barbam promississe, ob-
servatamque vestibulo carceris mœstam turbam. † Nec secus Julius 36
Cæsar. Is acceptâ clade Titurianâ, tantâ consternatione animi fu-
isse traditur, ut barbam capillumque sumserit, quàm vindicasset (o).
Cui non absimiles fuere olim Catti, qui, teste Tacito (p), barbam
submiserunt, nec antè votivum obligatumque virtuti oris habitum
exuerunt, quàm ulti fuerint injuriam. Quos postea secuti sunt Sa-
xones nostri, quorum sex millia, quibus fortuna in Svevico peper-
erat prælio, coierant, devoventes, se nec barbas nec crines un-
quam incisuros, nisi Svevis retulissent paria. Cui etiam voto even-
tus respondit felicissimus (q). † Sed hanc sanè votivam barbam 37
non peccabit opinor, qui certo modo ab illâ lugente distinguet.
Lugens enim barba magis erat signum doloris, & ad alios; votiva
verò, gerentibus ipsis inferviebat, pro monumento quasi cladis ac-
ceptæ & ultionis incitamento. † Probè siquidem intelligebant Vete- 38
res, hominum animos non magis ad vindictam posse concitari,
quàm si nonnullas expertæ calamitatis notulas quotidiè ante ocu-
los cernerent. † De cætero lugentibus barbâ accenseri merentur 39
illæ olim supplicantium, cum ab aliis auxilia petituri formâ appa-
rebant sordidissimâ, ut nimirum eò melius misera ipsorum condi-
tio æstimaretur, aliique ad sui commiserationem invitarentur. Sic
Alexandrinorum Legatos testatur Livius (r), sordidâ veste, capillo

B 2

barbâ-

(l) idem l. c. è Plutarchi Caton. Min. p. 785. (m) 2. Pharsal. vers. 372. (n) Decad. 1. Lib. 6. cap. 16. (o) Sveton. in Vit. ejus cap. 67. (p) de morib. Germ. c. p. 34. (q) Paul. Diacon. Lib. 3. de gestis Longob. cap. 7. (r) Decad. 5. Lib. cap. 94.

- barbâq; promissis, nec non ramis oleæ ingressos fuisse curiam Romanam, ibiq; procumbentes lacrymis opem exorasse. Tali quoque habitu Catinienses aliquando Lacedæmonios adversus Syracusanos implorasse feruntur (s). † Et certe nihil aliud olim grandes istæ Reorum apud Romanos denotabant barbæ, quàm ut essent indices infelicissimi statûs, in quò versarentur rei. † Ferebat quippe ita consuetudo illius populi, ut reus postulatus civis Romanus non in carcerem conjiceretur; sed suo arbitrio permissus liberè obambulet; ut, si pœnam Legum evitare vellet, abiret in exilium; Interea verò temporis, dum decisiva ferretur sententia, ab omni corporis munditie & cultu solebat abstinere, comam & barbam undiq; promittere, nec non vilissimas vestes induere (t).
- 41 † Incedebant autem in ejusmodi squalido habitu non soli Rei, sed ipsorum insuper amici ac necessarii eos similiter sordidati comitabantur; ad captandam nempe eò magis à Quiritibus intercessionem & gratiam. Hinc gloriatur de se Cicero alicubi: Omnes in suo meatu Senatores lugubrem sumpsisse vestitum, quod tamen ne
- 42 in propriis quidem periculis facere consueverint. † Circumibant ergò hi quotidiè in civitate, & quo diutiùs erant in reatu, eò quoque mitiorem deindè sustinebant pœnam (u).

LEMMA VI.

Æemina quædam barbata. Etiam vetula. Unde? Aliis barbæ artificio quæsitæ. Venus barbata.

- 43 **D**E barbatis Viris fusè hæctenus. An. & de fœminis barbatis aliquid addemus? Sunt hæc quidem tales prodigia quædam naturæ: Sed vel ob hoc ipsum, cum se præbeat occasio, afferendæ in locum præsentem. † Quamquam igitur ille sexus caloris naturalis, si cum virili comparetur, haut parvo defectu laboret; quam ob causam & barbam illi denegasse natura videtur (x); tamen naturæ quodam miraculo inventæ sunt nonnullæ fœminæ, quæ in illo ætatis viridi vere pilos in mento emitterent. Enim verò cum fortè calida illa & humida complexio, quæ in Viris barbam efficit, in muliere ultra modum debitum exuperat, fieri potest, ut lanugo
- 44 quædam exindè progeneretur. † Sed quid de vetulis illis respondimus,

(s) Justin. Lib. 4. c. 4. (t) Phil. Caroli in Animadv. ad Gell. Lib. 3. cap. 4. Cujus vel calamus hic festinavit, vel aberravit memoria, cum scriberet, reorum fuisse, BARBAM RADERE: imò inquam, non radere. Neque aliud quid insinuat ibi, quem exponit, Gellius. Adde etiam sis L. 2. §. 16. ff. de orig. Jur. (u) vid. Leg. 25. ff. de Pœnis. (x) Aristot. Probl. 1, quæst. 9,

debimus, quibus videlicet tum demum, ubi ad grandævam æta-
 tem vivendo pervenere, silvescere mentum incipit? Ad caloris
 enim abundantiam confugere hic non licebit, cum is minui potius
 senescentibus soleat. Respondebimus ergo cum Hippocrate (y):
 menses tunc temporis in his solere subsistere, ac proinde ex viliori
 illo sanguine, qui per menstrua fluxum debeat separari, crines
 in facie oriri. † Ut autem juniorum exempla nunc proferamus: 46
 Autor est Tobias Magirus (z), Anno 1605, in Transylvania vir-
 ginem quandam prægrandi barbâ fuisse conspectam. Affirmat
 etiam Zacutus (a), vidisse aliquandò se trium annorum puellam
 insigniter barbatam, totoque corpore hirsutam, è cuius auri-
 bus prodierint pili crassi, numerosi, & sesquipedalem longi.
 Plura mulierum barbarum exempla dabit Gasp. Schottus (b),
 Qui & S. Liberatam, quæ alioqui Wilgefotis nominatur, & in-
 scripta martyrologiis ad diem 20. Julii reperitur, memorat, cui
 divino potius, quam naturæ miraculo larga barba eruperit. Fertur
 ea Lusitanæ Regis filia, parente inscio, Christiana fuisse: cum-
 que Pater ethnicus conjugem mortuâ spretis naturæ legibus, de filiâ
 sibi copulandâ (nec enim in toto regno parulla ipsi erat pulchri-
 tudine,) cogitaret, rogavisse DEUM, ut, quod Patri maximè esset
 illecebrosum, in se mutaret, formamque sceleris illicem deventu-
 staret: Ita mentum ejus à DEO exauditæ hispidâ admodum &
 proluxâ barbâ contectum undique fuisse. Sed hæc eximenda vide-
 tur è censuræ reliquarum. Quamquam enim illis etiam naturæ pro-
 digiis divina intervenit potentia: tamen alia ratio hîc deprehen-
 ditur. Vocabimus ergo Liberatam quidem, (nisi fortè claustrali-
 bus ea fabulis annumeranda venit,) miraculum divinum; 47
 Transylvaniam illam & similes, monstra naturæ. † Quid autem
 de illis judicabimus fœminis, quæ denegatas sibi à naturâ barbas
 arte procurant, h. e. quæ diutino radendi oris usu cogunt pilos
 excrescere? Dignæ profectò & hæc sunt, quæ inter monstra com-
 putentur. Non Physica tamen eas, sed ethica dicemus monstra.
 Id enim agunt, ut sub ementito virilis oris honore fallant. † Atque 48
 de his capimus illud Hadr: Junii (c), cum barbatae fœminæ oc-
 cursum non immeritò Italis haberi ominosum ait, unde joculari
 B: 3: gentis

(y) Lib. 6. popular. sect. 8. sub fin. cui junge sis Aristot. in Lib. 3. hist. ani-
 mal. cap. II. (z) in Polymnem. fol. 348. (a) Lib. 3. prax. observ. 91. (b) Lib. 3.
 Phys. curios. c. 32. p. 482. 483. (c) de Coma cap. 2.

gentis ejus di&terio barbatam eminus esse salutandam præcipiatur.
Sanè enim de fœminis ibi agit, quæ barbam sibi provocant raden-
49 do. † Verùm in eo fallitur vir doctus, quod ad has etiam trahit
Legem XII. Tabb. à Cicerone (d), & Plinio (e) repetitam:
MULIERES GENAS NE RADUNTO. Rectissimè enim ob-
servatum à Kirchmanno (f), radere hîc non idem esse, quod for-
ficulâ refecare, sed genas ungvibus lacerare, quod à fœminis olim
50 fiebat, suos mortuos immodicè lugentibus. † Non æque promptum
nobis illud, quo censu haberi mereantur Georgianorum fœminæ,
quas habere barbam ut viros, ait Danaus (g). Incolunt Georgiani
Mediam & Persiam, & Caspium mare (h). An ergo dicemus, re-
gionis hanc esse naturam, ut utrumq; sexum æquè barbatum pro-
creet? An vim illam non naturæ dicemus esse, sed artis atque con-
51 suetudinis? † Nam huic non multum dissimile illud est, quod de his-
dem Georgianis refert Prateolus (i), illustriores illorum mulieres
Amazonum instar armis in præliis uti. An factum ipsum vocabi-
52 mus in dubium, fortasse a Prateolo alioqui non reticendum? † Duo-
bus monstrorum generibus physico & ethico tertium nunc adda-
mus, idque poëticum seu mythicum Cypri fuisse, veste quidem
muliebri, sed sceptro & staturâ Viri, nempe quod putent eandem
& virum & fœminam esse, discimus à Macrobio (k).

CAPUT II.

De

BARBARASA.

LEMMA I.

Tonsuræ apud diversas gentes origo. Signum subjectionis & servitutis.

Captivi rasi, imò & liberati à captivitate, & manumittendi.

53 **P**erlustratâ nunc promissione barbæ, ad rasuram nos accingi-
mus. Capillos capitis detondere Græcis in usu antiquissimo. At
barbas ponere, non adeò vulgatum. Quippè Alexander Macedo
persico luxu fractus enervatusque asperitatem patriam & frugali-
54 tatem exuens barbam radere primus instituit (l). † In Italiam
Tonsores primùm ex Sciliâ venisse dicuntur post Romam condi-
tam

(d) II. de Legibus. (e) Lib. XI. cap. 37. (f) Lib. II. de funer. Rom. cap. 11.
p. 196. (g) cap. 97. de hæresibus. p. 593. (h) Danaus d. l. (i) Elench. Hæres.
p. m. 523. (k) Lib. 3. Saturn. c. 8. vid. & Lil. Greg. Gyrard. Syntagm. 13. hist.
Deor. f. 379. & Gilb. cognat. Sylv. Narrat. Lib. 4. p. 339. 340. (l) Dempst. ad
Rosin. Lib. 10. c. 29. p. 1709.

tam Anno 454. eosque adduxisse ajunt P. Ticinium Menam.
 Nam olim tonsores non fuisse, ad significant antiquorum statuæ,
 quod pleræque habent capillum & barbam magnam. Autor Var-
 ro (m). Addit Plinius (n), primum omnium fuisse Africanum, qui
 radi quotidiè institueret. Quem sequens Augustus cultris semper
 usus est. Othonē autem Sylvium Svetonius (o) refert, faciem quo-
 tidie rasitare ac pane madidō linere consuetum: idque instituisse
 à primā lanugine, ne barbatus unquam esset. † Fuit autem animad- 55
 versum, ante Hadrianum Cæsarem Imperatores barbam sæpè rasi-
 tasse. Ipse enim ex Imperatoribus primus promissā barbā incesit
 & capillo (p). † Apud Batavos rasura videtur incepisse sub Impe- 56
 rio potissimum Theodorici III. Comitis Hollandiæ & Zelandiæ
 circa annum circiter 1100. † In Germaniam verò nostram tonso- 57
 res tandem venerunt Philippi Boni Burgundiæ Ducis tempore,
 circa annum 1460. ut multi existimant (q). E Crantzio tamen forte 58
 dubites, annon annus potius 1481. memorari hîc debeat. Dum
 enim hujus anni gesta exequitur, hæc inserit (r): *Quo tempore (pu-
 ta cum implicitus hosti Turco Matthias esset Ungariæ Rex) apud
 Principes nostrarum partium cæpit haberi solenne, capillos truncare sibi su-
 usq. Misere invicem sibi literas inclusis forpicibus cum mandatis. Ita lu-
 dunt nostri, dum res serias pro omnibus tractant, qui colluctantur infensissi-
 mo Christianis Turco hosti. Ea dum res agebatur de capillis serid tutandis. Sed
 sive vigilantibus per vim & jocum, sive dormitantibus utcunque truncare
 studuerunt, militaribus viris ineptum arbitrati, si, ut puellæ, comas ornent.*
 Admirari autem hîc licet sive temporum vices, sive populorum.
 † Fuit enim, cum rasum incedere vel tonsuram notula *subjectionis* ha- 59
 beretur aut *servitutis*. Apud Lacedæmonios, ut esset discrimen
 aliquod inter Magistratus & promiscuū vulgus, tum etiā ut plebs
 in minimis morigeram imperio affvesceret, Ephori magistratum in-
 euntes præcipere solebant, ut mentum tonderent (s). Nec alia
 certè Francorum (t) fuit intentio, dum nimirum nemini præter-
 quam solis Regibus Jus capillitii permisissent, quam ut subdito-
 rum ista calvities subjectionis esset symbolum. Apud Longobar-
 dos autem detondebantur capilli in signum servitutis; pilum bar-
 bamque.

(m) Lib. 2. de re rust. cap. ult. Vide & Polyd. Verg. Lib. 3. de Inv. rer. c. 18.
 sub fio. Dempst. paralip. ad Ros. Lib. 10. c. 29. p. 1706. (n) Lib. 7. c. 59. (o) in
 eo c. 12. (p) Alex. ab Alex. Lib. 5. gen. diar. c. 18. p. 290. (q) Rango de Capel-
 lament. cap. 3. n. 7. (r) Lib. 13. Wandal. c. 23.

bamque deponere deditiois ejusdam signum erat (u). Græcis
 quoque veteribus mens eadem. Horum certe mancipia rasa fuisse
 testatur hoc Aristophanis (x): *ἔπειτα δῆτα δὲ λῶν ὠν κόμην ἔχεις;*
 60 i. e. *Quo jure nutris servus existens comam?* † Apud Romanos viliores
 servorum alterâ parte capitis capillati erant, alterâ nudi per igno-
 miniam, perque risum. Præcipue verò ii semirasi, qui ad ergastu-
 lum damnati, aut etiam in publicum opus (y). Itaque Apulejo pi-
 61 strinarii sunt *capillum semirasi* (z). † In signum quoque servitutis
 Duces bello capti tondebantur (a). Et Siculorum captivos tonsis
 erinibus in triumpho fuisse refert Plutarchus (b). Quare sunt, qui
 hoc è ritu captivos tondendi exponunt illud Esaiæ (c): *In die illâ*
radet dominus in novacula conductâ in his, qui trans flumen sunt, in Rege
Assyriorum caput, & pilos pedum & barbam universam (d), ut videlicet
 eâ in phrasi metonymiam habeamus signi pro signato, & è consue-
 tute intelligamus servitutem, in quam à Chaldæis redigendi essent
 62 Hebræi. † Sed hi minus aptè provocabunt hîc ad eam consuetudi-
 nem, quâ solebant apud Romanos captivitate liberati cives currum
 triumphantis sequi raso capite (e). Ista enim Liberatorum rasura
 63 non servitutis erat signum, sed præludium libertatis. † Quod si
 maximè calviciem hanc argumentum esse patiamur servitutis, non
 præsentem ea tamen signabit, ut illa hostium captivorum, sed præ-
 teritam, ut ea, quâ manumittendi rasis capitibus accipiebant pile-
 um. Quæ duo neutiquam velim confundi. Scitè Nonius Marcel-
 lus (f): *Qui liberi fiebant, inquit, eâ causâ calvi erant, quod tempesta-*
tem servitutis videbantur effugere, ut naufragio liberati solent.

LEMMA II.

Tonsura ignominie nota. Barbarum turbatores acerbè puniebantur.

Facinorosi barbâ pledebantur.

64 **E**X eo, quod diximus, tonsuram servitutis fuisse notam, facile
 nunc erit causam reddere, cur liberis hominibus admodum
 igno-

(s) Plutarch. in Agide, citante Magiro Polymn. f. 354. (t) Horoman. de Ju-
 re Regal. capillit. vid. & Dempst. ad Rosin. p. 1704. (u) Magir. l. c. è Paulo
 Emilio. (x) in avib. citant. Junio e. 2. de comâ. (y) Lips. Lib. II. elect. c. 15.
 p. 728. Turneb. Lib. 24. Advers. c. 9. (z) Lib. 9. Metamorph. p. 222. edit. El-
 menhorst. (a) Dempst. ad Rosin. L. 10. c. 29. p. 1704. (b) cit. Camerar. op.
 succ. cent. 1. c. 36. p. 153. (c) cap. 7. v. 20. (d) Christoph. de Castro ap. Finck.
 quæst. illustr. 34. p. 317. & Corn. à Lap. apud Ursin. Vol. 2. sacr. anal. Lib. 6.
 n. 8. p. 354. Qui quidem à Cornelio dissentit, magisq; ex allegoriâ textum ex-
 ponit, ut per rasuram pilorum à barbâ significetur opulent.æ majestatisque
 amissio. Atq; hæc expositio nobis quoq; se magis probat.

ignominiosa res habita fuerit (Illeat vocabulum fingere) barbici-
dium. † Hoc enim ingenuo homini intentare, erat illi quasi notam 65
civilem inurere. Quare David Rex tonsuram hujusmodi, ab
Hannone Ammonitarum Rege Legatis suis factam, adeo ægrè
tulit, ut non dubitaverit ea propter bellum ipsi inferre, eamque
injuriam in Legatis sibi illatam graviter ulcisci (g). † Et verò gen- 66
tis non unus placitis cavetur, ne quis alterum barbâ priver, pœnis
etiam in eos, qui delinquerent, constitutis. In Alemanorum legi-
bus, quæ temporibus Clotarii Regis sancitæ sunt, ita statuitur: *Si*
quis alicui contra legem tonderit caput liberum non volenti, cum XII. solidis
componat. Si autem barbam alterius tonderit nolentis, cum sex solidis
componat (h). Et in Constitutione Friderici de pace tenendâ, & ejus
violatoribus, ita legitur: *Si quis aliquem cæperit, & absque sanguinis*
effusione fustibus percusserit, vel crines ejus aut barbam expilaverit, decem
libras ei, cui injuria illata esse videtur, per compositionem impendat, & ju-
dici viginti libras persolvat (i). Porro quoque Feudali Jure proditum
legimus, non pro levi, imò majori injuriâ æstimandum esse, si quis
alteri crines aut barbam expilasset, quàm si pugno vel manu eum
percussisset (k). † Et Baldus docuit, barbam in homine membrum 67
esse, atque ob id incidentem barbam eadem teneri pœnâ, quâ ple-
cti solet, qui membrum alicui abscidit (l). † Nec absurdè dixit è vete- 68
ribus non nemo, tam deforme esse, ornatum barbæ auferre Viris,
quam Leoni vel equis jubas attondere (m). † Atque huc illud eti- 69
am pertinet, quod amittere barbam in pœnis alicubi habitum est:
ut apud Candiotas seu Cretenses suo tempore obtinuisse retulit in
litteras Thevetus (n). † Nec ignotæ sunt veterum Longobardorum 70
Leges, quorum jure sancitum legimus, ut forpice & scopis in da-
mnatos animadvertatur, h. e. ut tonsi virgis cædantur (o). Sed hoc
in furto ferè obtinuit. † Fuerunt & qui hanc pœnam stupris sufficere 71

C

crede-

(c) Finckius d. l. p. 316. (f) cap. 12. n. 38. (g) 2 Sam. cap. 10. v. 4. (h) vid.
Camerar. Cent. 1. op. succ. cap. 36. p. 153. (i) Camer. d. l. in præced. (k) vid.
Salmuth. ad Lib. 1. memorab. Panciroli. de fibul. p. 388. (l) Idem ibid. (m) Ca-
merar. loco paulò antè cit. (n) teste Camerar. d. l. (o) Salmuth. ad Panc. d. l.
p. 387. Qui quidem minùs benè forcipis hic utitur vocabulo; forcipem rectiùs
nominaisset cum Camerario d. l. p. 153. quanquam videntur sanè veteres qui-
dam ferrariorum fabrorum instrumentum forcipem confunderè cum forpice,
seu, quod hoc etiam sensu Vossio Lib. 1. de Vit. serm. cap. 13. p. 56. magis pla-
cet, forfice, quo pili tondentur. Nem sic & apud Granzium forpices legimus
eo loco, quem Leminate præcedenti correctum à nobis representavimus.

erederent. Apud Græcos enim posteriorum temporum pœna stupri fuit, securi barbas publicè hujus flagitii convictis præcidi, atque illos ita ut infames dimitti (p). Quo loco illud memorabile, quod è Gvillielmo Paradino refertur (q): Juvenis ferè imberbis ex aulicis Comitibus Sabaudicæ Amadei VI. violenter compresserat Constantinopoli virginem nobilem hospitis sui. Huic ergò in pœnam publicè præcisi sunt à tonsore pili barbæ nascentis, vel potius lanuginis erumpentis. Cum ita post atrocem accusationem Patri violatæ virginis esset satisfactum: (neque enim is ampliùs quid petierat:) Comiti autem res ludicra videretur, tam atrox crimen, quod alioqvi capitale esset, tantùm abrasione pilorum velut expiari: noluit tamen tunc temporis (cùm nobilem suum propter fidem & fortitudinem amaret,) severior lege municipali esse, & in illum graviori pœnâ animadvertere. Verùm addit hanc comminationem: Si is vel alius è suâ familiâ denuò tale quid perpetraret, se more Sabaudico, cui castitas virginum magis cordi esset, non Græcò, delinquentes severè puniturum.

LEMMA III.

Populi bellicosi røndebantur. Cur? An Alexander Magnus cum suis militibus fuerit hunc morem imitatus? Expositum in banc rem ejus apophthegma.

- 72 **S**ed relictis his infamis notæ rationibus, paulò honestiorem contemplantur: eam puto, quâ populi quidam bellicosi & barbaram sibi & anteriorem capillum abradebant, cum in finem, ut, ubi opus esset conflictari cum hoste, nec barbâ, nec, quibus dixi, capillis possent ab eò comprehendi. † Equidem in historiâ sacrâ legimus, cùm Davidis acies Joabo Duce cum Abneris exercitu conflictura esset prælio, placuisse Ducibus, ut prolusoriâ quâdam pugná duodeni utrinque confingerent: Horum unusquisque apprehenso capite comparis sui, gladio eum transfixit: quâ ratione cecidère simul omnes (r). Hoc ergò periculum evitare qui vellent populi, curabant, ut occipitiò potiùs essent capillatò, quàm fronte. † Dicas faciem eis placuisse contrariam illi, quam Occasioni affingunt Poëtæ; siquidem

Fronte capillatâ est, postica occasio calva.

- 76 † Pulos ergò demebant fronti, ne comprehendi possent ab hoste adversò,

(p) Camer. d. 1. p. 152. (q) ab eod. Camer. cent. II. c. 40. p. 245. (r) 2. Samuel. c. 2. v. 16,

versò, non demebant occipiti, ut prehendi fugientes possent à ter-
 go. † Atqui hoc ipsum, inqvies, posse à tergo involari periculosum 77
 non minus est atqve noxium. Fateor, sed illi hanc ipsam ob cau-
 sam periculosam sibi efficere fugam volebant, ut fugiendi cupiditate
 sublatâ non nisi cum adversis hostibus congregi assuescerent.
 † Ita fuerunt, qui navigiis delati in regionem peregrinam occu- 78
 pandæ ejus animo incendio delerent navigia, ut omni spe rever-
 tendi ademtâ, tantò fortius præliarentur. † Obtinuit autem iste ton- 79
 dendi mos apud Arabes olim, Abantes, Mysios, Curetes, Ætolos
 (s). Etiam apud Lacedæmonios, quam gentem constat olim uni-
 versam Reipubl. suæ formam non aliis artibus, quàm bellicis ac-
 commodasse. De his autem hæc relata legimus (t): *Idcirco Lacedæ-*
monii frontes abradi, capillum à tergo dimitti jusserunt, ut longè tutiores in
bello essent (quàm in fugâ) adimereturq; hosti facultas in pugnâ capillum
apprehendendi. Nam & barbam etiam eâ de causâ præter Græcorum alio-
rum morem, rasitare consueverunt. Quòd si fugam meditarentur, instabat à
tergo vinculum atq; ansa, quò capi possent, atq; ita præ capture metu desti-
natori animo consistebant, adversiq; dimicabant. † Putet aliquis, Alexan- 70
 dri quoque Magni milites raris barbis in prælium prodire solitos,
 ne videlicet ipsorum barbis hostes uterentur pro ansis. Sic enim de
 eo Alexander ab Alex. (u): *Barbam militibus rari jussit, ne hostili præ-*
de ansam darent. † Verùm hæc narratio nimium brevis est atq; am- 81
 bigua. Tota res discenda nobis è Plutarcho (x), qui eam his verbis
 exponit: *Omniibus ad pugnam paratis, cùm interrogarent Duces: ecquid*
præterea mandaret: Nihil, inquit, quàm ut menta Macedonum radantur.
Cumq; miraretur Parmenio: An, ait, ignoras, in pugnâ nullibi facilius virum,
quàm barbâ apprehendi? † Non hoc ergò dicit Plutarchus, id, quod ju- 82
 bere se dixit Alexander, ita factum postea fuisse: sed tantum, ita eum, ut
 dictum est, respondisse. Nam ut Hadriani Junii (y), qui sub pu-
 gnam in Arbelis (z) hoc contigisse ait, verba nostra faciamus, non
 est verisimile aut rasum fuisse exercitum omnem, aut fieri hoc etiã
 potuisse, ut in procinctu jam stanti militi otium fuerit ad præben-
 dum

C 2

(s) Alex. ab Alex. Lib. 5. Gen. Dier. cap. 18. p. 290. Camerar. cent. 1. op. succ.
 c. 36 p. 154. (t) apud Pierium lib. 32. hierogl. c. 36. (u) Lib. 5. Gen. dier. c. 18.
 p. 290. (x) Apophth. Reg. (part. 1. moral. p. 332. 333.) (y) cap. 2. de Com.
 (z) Arbela vicum nobilem clade Darii vocat Curtius Lib. 4. c. 22. Actacent
 quidem hanc loci temporisvè circumstantiam Plutarchus, veruntamen non
 improbabile est, quod sic addit Junius. Certè illi ad Arbela pugnae Parmenio-
 nem interfuisse docebit Curtius d. l. c. 32.

- dum tonsoribus mentum: ne dicam nunc, tanto exercitui
 83 impares numero sufficere nequivisse tonsores. Cur ergò, inqvies, imperavit hoc Alexander, quod ipse fieri non posse intelligebat?
 84 Facilis responsio. Aliud dixit, aliud intelligi voluit. † Ac Hadriano quidem Junio (a) videtur Alexander innuere voluisse eo dicto, nihil tum fuisse reliquum, nisi ut militem instructum & paratum pugnae irriter hostis in suum exitium, haut aliter, quam si quis leoni jubam refecare tentet. Erasimus verò (b) censet, significare eum voluisse, cominus esse pugnandum, in quo genere certaminis barbæ officiant, quod his milites facillimè possunt apprehendi. Simplissimè forsitan dicetur, jocari Alexandrum voluisse, atque hoc innuere, nihil planè habere se, quod ad apparatus prælii jubeat ultra, nisi, inquit, necessarium vobis forsitan videtur, ut imberbes hosti occurramus, ne fortè barbarum culpâ veniamus in ejus potestatem.

LEMMA IV.

Ratio signum mœstitiæ. Votiva calvities, In luctu animalia etiam, vasa. Crines abrasi sepulchris injiciebantur.

- 86 Sicuti nonnullis olim populis (ut supra demonstravimus) solenne fuit, in mœrore barbas & capillos mirum in modum promittere; ita e contrario non pauci penitus in luctu sese lævigabant. Erat quippe hæc in re unicuique ferè populo suum peculiare studium, ita quidem, ut is, qui tempore tranquillitatis crinem detondebat, in afflictione illum aleret: & versâ vice: Qui speciem corporis sui capillos nutriendo in rebus secundis servabat, is ingruente infortunio illos demeret. † Atque hæc Kirchmanni (c) ratio magis probat se nobis, quam illa Joannis Tardini (d), præterea apud quasdam gentes in more fuisse positum, scribentis, ut si quid luctuosum viro contigisset, is non prius lamentaretur quam barbâ deposuisset, quasi indecorum ratus, virum cum virili ornamento lamentis gemituque & scemineò ululatu muliebres mores imitari,
 87 † Hæc ergò principia Tardinum eò ducent, ut statuat ex opposito, quibus populis placuit intonsam barbam dare luctui, iis lamenta fuisse habita pro re, quæ maximè viros deceret. (Quantò rectius dicetur, gentem quamvis contrariis temporibus contrarium faciei
 88 habi-

(a) d. l. (b) Lib. 4. apophth. sub Alex. Magn. n. 10. p. 366. quem sequuntur Lycost. apophth. tit. Barb. p. 112. & Camerar. cent. 1. succ. cap. 36. p. 154. (c) de Funerib. Rom. Lib. 2. cap. 14. p. 217. (d) Disquis. de Pilis, cap. 2. n. 2.

habitu aptavisse. Ideò si qua rebus prosperis barbam aleret, am-
putavisse adversis; Si qua prosperis amputaret, aluisse adversis. † 89
Par quædam ratio fuit in votis, ut scilicet gentibus diversis consue-
tudines placerent contrariæ. Ergò quibusdam votiva barba fuit, ut
Saxonibus, de quibus dictum supra (e); aliis vicissim votiva cal-
vities, ut Saracenis, quibus abrasio capitis menti quæ devotionis fuit
indiciu, quæ sibi diras horribiles imprecabantur, si è prælio nisi
victores excederent (f). Veniamus ad exempla de luctu. † Apud 90
Hebræos Esra Sacerdos audito Israelitas in matrimonium duxisse
Ethnicorum filias, laceravit vestem & pallium, & evulsit de capillis
capitis barbæ quæ suæ (g). Similiter elucet hoc in Regulis istis, qui,
teste Svetonio (r), in morte Patris Caligulæ Germanici barbas
posuerunt uxorum quæ capita rasitarunt. Apud Ægyptios, si vel
canis in aliquâ domo obiisset, totam statim familiam radi solitam
scripsit Diodorus Siculus, id quæ totò corpore; undè intelligis, non
caput ilis modò & genas sed & supercilia rasa fuisse (i). † Nec suf- 91
fecit semper hominum tonsura, quæ & brutæ nonnunquam ani-
malia dominos suos lugere ac deplorare coacta sunt. Pelopidam in
acie occumbentem non sui modò Thebani luxerunt; sed & Thessa-
li socii, quos, traditum est, & equorum comas & suos crines in
signum luctûs reseculisse (k). Pari modo Persæ etiam occiso in-
ter præliandum Masistio & seipso, & equos, & jumenta totonde-
runt (l). Ut autem è recentiore quoque memoriâ aliquid afferam-
us, Calechutani omnes Rege defunctò barbam ponunt, capi-
te quæ detonso desiderium Regis testantur (m). † Sed quid tandem 92
de abscissis fiebat crinibus? Injiciebant eos cum flebili quâdam vo-
ciferatione tanquam donum extremum in sepulchrum (n). Id
quod clarescit ex Iphigenia in Tauris apud Euripidem:

καὶ δάκρυ' ἀδελφῆ καὶ κόμας δότω τάφῳ.

Comas sepulchro da soror cum lacrymis.

Ex Statio item (o):

G. 3

Ex ore

(e) cap. præcedent. Lem. 5. n. 36. (f) Camerar. c. 1. succ. cap. 18. p. 154. ex
Hier. Osorio. (g) Esr. cap. 9. v. 3. (h) in Calig. cap. 5. (i) Kirchmann. d. 1 p.
215. è Diodoro Siculo. Confer Herod. Lib. 2. p. 162. (k) Plut. in vita Pelop. (l)
Herodot. Lib. 9. (m) Magir. Polymn. f. 353. è Vartomanno. (n) Natal. Co-
mes Myth. Lib. 1. c. 13. (o) Lib. 5. Epiced. in Patr. Vide Lipsii Lib. II. Elect. c.
14. in fin.

*Exere semirutos subito de pulvere vultus
Parthenope, crinemq; afflato monte sepulti
Pone super tumulum.*

- † Mos autem hic antiquissimus usque ab Homero traditur, apud
93 quem Patrocli cadaver opertum amicorum capillis superjectis fu-
it (p). Et refert Cælius Rhodiginus (q), sub Sixto Pontifice Maxi-
mo, hujus nominis IV, compertum Romæ in viâ Appiâ, è regio-
ne conditorii Ciceronis, muliebri cadaver, quod ex inscriptio-
ne conjectatum est, fuisse Tulliolæ; id fuisse aromatibus ita condi-
tum, ut temporis injuriam non sentiret: in eo visos capillos au-
reo implicitos reticulo, summâ omnium admiratione. Sed ut è
recentiore memoriâ etiam huc aliquid afferamus, testatur Bus-
bequius (r), vidisse se apud Servianos in pago Jagodna ad plures
tumulos in cœmeteriis appensas comas, quas mulieres aut puellæ
in obitu necessariorum luctûs indicium posuissent. † Cæterum illa
94 criniam in mortuorum tumbas injectio, nescio annon simul con-
secrationis aliquam speciem præ se tulerit, ut intelligeretur videli-
cet, mortuis velut in Deorum numerum receptis aliquem hoc mo-
do cultum præstari. Sanè verò Diis detonsam comam offerre so-
lebat Gentilitas, ut jam dicemus.

LEMMA V.

*Barba detonsa Diis dedicata. Ephebi Apollini suspendebant, item flu-
minibus. Cur? Tonsura initiationis nota. Barba tonsa ingens
donum. Loco pignoris data. Juramentum per barbam. Contactus
barbæ signum amicitie.*

- 95 **I**Ta enim est: Quemadmodum primi cujusq; arboris fructus;
ita quoque barbarum primitiæ Diis consecrabantur. De Nerone
etenim Claudio nemo nescit, illum inter Buthysiæ apparatusum pri-
mam suam in aureâ pyxide conditam Jovi Capitolino dedicasse
barbam (t). De Farino verò Germanici liberto testis Martialis est
(p), illum puerilem comam suam Æsculapio detondisse, ita in-
quiens:

dulcesq;

(p) Alex. ab Alex. Gen. dier. Lib. 3. c. 7. p. 128. (q) Antiqq. Lib. 2. Cal. III. esp. 24. (r) In Epist. Turc. ep. 1. p. m. 34. (s) honorificæ consecrationis men-
tio hæc in re est apud Junium in it, cap. 5. de Comâ. (t) ex Svet. in vit. ejus c.
12. (u) Lib. 9. Epigr. 17.

- - - - *dulcesq; capillos*

Pergameo posuit dona sacrata DEO.

† Græcorum puberes comarum suarum primitias Deo offerebant Apollini. Refert enim Plutarchus temporibus Thesei morem fuisse, ut excedentes ex Ephebis Delphos profecti de tonsæ comæ primitias Phæbo consecrarent. Testatur hoc Epigrammatarius (x):

*ᾠρων ἀνθήσαντας ὑπὸ κροτάφοισιν ἰάλως
κειράμην ᾠύων ἄρσεν ᾠγγελίας.
Φυίβω θῆκε λύκων πρῶτον γέρας.*

*Tempora succingens vultus lanugo virilis
Nuncia mature florida tonsa cadit,
Phæbo has primitias sacrat Lyco.*

† Etiam Romanis haec fuisse consuetudinem, diximus ex Martiali (y):

*Hos tibi, Phæbe, vovet totos à vertice crines
Enclopius, domini centurionis amor,
Grata Pudens meriti tulerit cum præmia pili,
Quamprimum longas, Phæbe, recide comas.
Dum nulla teneri sordens lanugine vultus,
Dumq; decent fusæ lactea colla juba.*

† Inventebantur prætereà non pauci, qui cum ex ephebis egressi essent, fluminibus ac stagnis capillum & barbam devoverent (z). De Memnone enim Auroræ filio testis est Philostratus, quod Nilo juvenile suum detonderit capillitium. Sic Achilles Sperchio Thesaliæ anni crinem rutilum dedicasse memoratur (a). Id quod tangit etiam Statius (b):

Et quam Sperchio tumidus servabat Achilles.

† Causa vero, cur præcipuè fluminibus capillos voverint, reddi solet ex Philosophiâ Thaletis, quem nemo ignorat rerum omnium sive principium sive elementum primum statuisse aquam. Ajunt ergo ideo fluminibus dedicatas fuisse capillorum primitias, ut intelligeretur rerum & ortum & incrementa cepisse ex aquis. Fidem facient verba, quæ leguntur apud Scholiasten Pindari citante insigni superioribus temporibus Academiæ hujus ornamento, ac nobili Critico Andreâ Rivinô (c), quem præclara in bonas literas me-
rita

(x) Vid. Hadr. Junius cap. 4. de comâ. (y) Lib. 1. Epigr. 32. (z) Coel. Rhod. Lib. 7. Cal. 4. Lect. antiqv. cap. 23. Hadr. Jun. de Com. cap. 4. (a) Coel. Rhod. l. 6. (b) Lib. 3. Sylvar. (c) Disput. de Majumis cap. 7. §. 13.

rita non patiuntur absque laude à nobis nominari: τὰς μὲν πρώ-
 τας κόμας τοῖς ποταμοῖς ἀπεκείροντο, σύμβολον τῆ ἐξ ὕδατος εἶναι
 πάντων τὴν ἀσκησιν. Sed eo loco pro ἀσκησιν legendum putamus
 100 ἀυξησιν. † Hæc alias fortassè legit Cœlius Rhodiginus, cum scri-
 beret (d): Inoleverat mos, ut, qui exephebi essent, capillum & barbam
 fluminibus & Apollini primùm tonderent, quem Curotrophon vocabant: sicut
 apud Homerum Achilles facit, & in Theseo à Plutarcho est repetitum, eo ar-
 gumento, quod ex humectâ fervidâq; naturâ constant animantium incremen-
 ta. Quibus cum conferri merentur hæc Hadr. Junii (e): Adolescentes
 ad consistentem usque ætatem comam nutrire soliti, subsequente deinde tem-
 pore patriis eam fluminibus detonsam consecrabant, tribuentes hunc hono-
 rem aquæ, ut alimonia parenti, vitæq; conservatrici: unde & κρητρόςφοι
 101 epitheto dicti fuere Poëtis fluvii. † Sed quid est, quod Rhodiginus κρη-
 τρόςφοι facit Apollinis epitheton, Junius verò fluvii? Cùm alioqvi
 constet è Suidâ (f), terram potius ita cognominatam fuisse, id
 102 quod ipsum & ratio postulare videtur. † Vix dubium nobis, quin
 hauserint illi Viri docti sua ex alio Homeri interprete: è quo &
 hæc verba Varinum (g) descripsisse dixeris: κρητρόςφοι ποταμοῖ
 ἐνομίζοντο διὰ τὴν ὑγρότητα καθὰ καὶ ὁ ἥλιος Ἀπόλλων διὰ θερμό-
 τητα. κρητρόςφοι δὲ φαμὲν τὰς τὴν νεότητα τρέφοντας. Sed hæc alias
 103 perquirantur. † Nunc illud addendum, cujuslibet initiationis sym-
 bolum fuisse tonsuram. Ac videtur ab hoc Gentilium ritu aliquid
 ad Christianos etiam irrepisse. Sanè Hadr. Junius (h), cum vesta-
 les virgines memoriâ stet, crinem ad Loton arborem Romæ ve-
 tustissimam consecrationis ergò detulisse, morem hunc ait etiam-
 nū observari in nostris vestalibus virginibus, (sacras illas intellige
 Moniales) ut initiandæ cirros capillorū tondeant, peculiaribusq;
 Divis voceant. Et Hotom. (i) ex illâ consuetudine, quâ pueris jam
 vel septennibus simul coma tonderi, simul nomen solebat imponi
 morem derivat, in sacro confirmationis sacramento tondendi ca-
 104 pillos. † Fuit autem & in illis initiationibus deditio-
 nis quædam ac servitutis nota. Nam Deo se alicui consecrare est illi se quasi in
 servitutem addicere. Sed nescias, num ab humanis ad divina, an
 à divinis ad humana mos ille processerit. Hoc certum, depositio-
 nem crinium pro sacrâ quâdam ac devotâ re habitam fuisse. Id
 105 quod de barbâ etiam intelligi debet. † Itaque fœderibus etiam
 atque

(d) Cœl. Rhod. l. c. (e) Cap. 4. de Com. (f) Voce κρητρόςφοι. (g) Lex.
 Voce κρητρόςφοι. (h) l. c. (i) Dialog. de Barb.

atque amicitias barba intervenit. Priscis Longobardis maximum fuit amoris vinculum, apud aliquem ponere barbam; Is enim intimo fœdere adstrictus erat, apud quem lanuginem quispiam deposuisset (k). Nobiles quoque Longobardorum Spoletani Ducatus incolæ, qui auxilio adversus Francos Desiderio Regi Longobardorum ire recusarunt, Romam profecti in fidem Pontificis venientes capillum barbamque ponebant, quod apud eos sanctioris deditiois erat argumentum (l). Quid quod vel unicus è barbâ pilus loco chirographi fuit in professione debiti? Etenim Johannes Castrius Hispanus, invictæ vir fortitudinis, cum prolixam venerabilemque haberet barbam, unum ejus duntaxat evulsit pilum, eumque oppignoravit pro ingenti pecuniâ solvendâ, quam à Goanis in Indiâ civibus mutuatus fuerat pro sustinendâ Diensis urbis obsidione, cum aliudè reditus non sufficerent (m). † Tanti videlicet olim, quibus chara fides esset, suam æstimaverunt barbam. † Itaque & jurare per eam mos obtinuit: prostantque hanc in rem 106 exempla Othonis Magni (n), & Friderici Ahenobarbi (o), Imperatorum: quorum uterque, si quid per barbam promississet, sanctissimè observari solitus est. † Venerabilis autem barba fuit 108 non sua tantum illis, qui aliquid promittere, sed & aliena, qui quid impetrare vellent. Quo pertinet supplicantium mos vetustissimus, ut alterâ manu barbâ, alterâ genu ejus, cui supplicarent, attingerent, quem aliquot Homeri atque Euripidis advocatis locis confirmat illustris Barthius (p), atque huc Hebræorum quoque morem accommodat, quem discas ex historiâ Amasæ à Joabo interempti, quem sceleratus latro barbâ prehensum, quod signum haberi volebat animi ipsi devoti, inopinato vulnere contrucidavit (q).

(k) Alex. ab Alex. Lib. 1. cap. 26. Gen. diar. p. 43. (l) Hotoman. dialog. de Barb. è Paulo Diacon. (m) Hotoman. d. l. (n) Jacob. Pontan. Attic. Bell. Part. II. Synt. 1. hist. 25. p. 387. è Cranzio. (o) Joh. Agricol. adag. germ. 733. (p) Ad Claudianum, L. 1. de rapt. Proserp. p. 877. 878. (q) 2. Samuel. 20.

217
187

ΠΑΡΕΡΓΑ.

1. Judæi possunt tolerari in Republicâ.
2. Justitia universalis à Virtutibus moralibus non differt realiter, sed tantum conceptu.
3. De essentiâ Legis est, ut sit justa.
5. Non fuit primæva quædam bonorum communio.
6. Jus Naturæ est immutabile.
7. Voluntas non potest cogi.
8. Mores sequuntur temperamentum.
9. Bona fortunæ ad Summum Bonum pertinent.

NOB
DN.
Jur
DN.
KI
Domi

IMO, PER-
IMO
ORNIO,
& Practi-
I MAU-
Div. Nicol.
Affini ac Pro-
jectione
ademicæ
nis
HIUS.

